

== „Novi Čas“ izhaja: ==

dokler bo mogoče in za časa vojske ob sredah in sobotah ob 3. urah popoldne.

Odgovorni urednik: Anton Sinigoj.
Tiska „Narodna Tiskarna“ v Gorici.

NOVI ČAS

== „Novi Čas“ stane: ==

8 vinarjev,

dokler je vojska v naši deželi. Prodaja se v Knjigarni K. T. D. in po trafikah.

Oglasi po dogovoru.

Upravništvo je v Gosposki ulici št. 6 drugo dvorišče.

Lastnik: Konsorcij „Novega Časa“ v Gorici.

Prijatelj -- izdajalec.

Ni gotovo na svetu dejanja, ki bi bilo bolj grdo in zločinsko in bolj vredno najhujšega zaničevanja, kakor je dejanje iškarjotsko. Leta in leta se Ti hlina za prijatelja in Ti sam ga imaš za najboljšega prijatelja, ki mu vse zaupaš, ki mu povsod pomagaš, da mu gre vedno boljše in boljše. Pa pride ura, kjer bi Ti moral ta prijatelj pokazati svojo zvestobo. In glej! Potem ko si ga Ti ljubil toliko let in mu toliko dobrega izkazal in si bil prepričan, da je res Tvoj prijatelj, pa Te ta prijatelj v potrebi in nesreči mrzlo in hladno pusti na cedilu; ne samò to, on Te prepusti Tvojim sovražnikom, on se celò s Tvojimi sovražniki zveže ter Tebe — ko pomoči najbolj rabiš in se nahajaš v največji stiski — ob njih strani napade, da bi Te vrgel na tla in Te zadavil in oropal. Ni besede na svetu, ki bi mogla tako zločinsko počenje dovolj jasno označiti. Imenujemo je pa po Iškarjotu, o katerem nam evangelij pripoveduje, da je tak zločin izvršil na Kristusu, ki je zanj vse storil a je bil od njega sovražnikom v smrt izdan.

Takò je napravila tudi Italija z nami. Izvršila je izdajo iškarjotski zločin, da bi Avstrijo zadavila in oropala.

O tem nam pripoveduje nova „Rdeča knjiga“, ki jo je 12. julija avstro-ogrška vlada izdala. Knjiga nam nudi poročilo o razmerju med Italijo in Avstrijo, ki je se stavljeno iz listin v času, ko se je Italija od nas odločila in se pričela bratiti z našimi sovražniki. Tu vidimo prijatelja izdajalca v vsi njegovi nagoti, vidimo njegovo perfidnost, njegovo sebičnost in zavratnost. Fej Italija! Človeku se kar gabi, ko spozna iz listin vso podlost njenega mišljenja in postopanja napram nam!

Ko je v juliju lansko leto poslala naša vlada znane zahteve kot ultimatum v Beograd, tedaj je Italija navidezno spadala še k trozvezi. Od tistega časa pa se je kazalo vedno bolj, da je njena pripadnost k trozvezi čisto zunanja. Italija je pričela Avstrijo v njenem težkem položaju prav oderuško izrabljati. Ko se je zdelo, da nam bo slabo šlo, so postajale njene zahteve vedno večje in neznosnejše, in konečno je zahtevala toliko od nas, da bi morali samim sebi glavo odrezati, da bi njo zadovoljili.

Bilo je strašno! Ko je po vojni napovedi Srbiji in Rusiji itd. naš generalni štab povprašal laškega, kako naj bi se izvedli medsebojni dogovori za slučaj vojske, je Čadorna 4. avgusta odgovoril: „Posvetovanja so brez pomena, ker je ministerstvo sklenilo, da ima biti Italija nevtralna. Določila se je lahna mobilizacija. Če Avstro-Ogrska Lovčena ne zasede in ravnotežja na Jadranskem morju ne moti, ne nastopi Italija nikdar proti Avstriji.“ — To je bil odgovor. Prijatelj je stisnil pest in izrekel grozno.

Laški diplomateje so hoteli težki položaj naše države do skrajnosti izrabiti. Pri tem so jahali člen VII. zvezne pogodbe med Avstrijo in Italijo. Ta člen določa sledeče: Če bi bila Avstrija ali Italija prisiljena, z začasnimi ali trajnim zasedenjem kakih dežel dotedanje razmere v orijentu spremeniti, tedaj se ima to zgoditi po medsebojnem dogovoru tako, da bi se zasedenje izvršilo na podlagi kompenzacije (to je: če jaz kaj zasedem, dobiš približno enako tudi Ti). To je veljalo seveda le za dežele, ki so bile na balkanskem polotoku še pod Turki. Laška vlada sama je še leta 1908 ta člen tako tolmačila. Toda pričele so se druge razlage in zahteve. Pričele so se podle intrige,

1. Že pokojni marchese di San Giuliano je zahteval, da mora dati Avstrija Italiji kompenzacijo tudi če bi zasedla kako neturško ozemlje na Balkanu (n. pr. v Srbiji ali Črnigori). To se mu je priznalo.

2. Njegov naslednik Sonnino je tolmačil člen VII. pogodbe že tako, da se ima smatrati že vojaški pohod kot začasno zasedenje, ki je dolžno Italiji kompenzacijo.

3. Mesec pozneje je že povdarjal, da sme lahko Italija od Avstrije kompenza-

cijo ali odškodnino tudi v krajih zahtevati, ki ne spadajo na balkanski polotok.

4. Šel je na ti poti dalje ter učil, da mora dati Avstrija odškodnino Italiji že za samo možnost, da bi pozneje utegnila kaj ozemlja pridobiti. Radi tega bi imelo — tako je pričel žugati — resne posledice za Avstrijo vsako postopanje, ki bi je začela proti kaki balkanski državi, ako bi že preje ne dala Italiji kake odškodnine iz svojega ozemlja.

5. Toda — rekel je — obljuba sama, da Avstrija da kako odškodnino, Italiji nikakor ne zadostuje; ozemlje se mora takoj izročiti.

Tako je delala Italija. Mi smo se borili na severu z nadčloveško močjo proti sovražniku, „zaveznik“ in „prijatelj“ pa je stiskal in žugal...

Pa prišlo je še hujše. Do tedaj je Avstrija bila ponudila Italiji samo južni laški del Tirolske. Italija je bila s tem zadovoljna. Ko pa se je moral 22. marca Pzemisl radi pomanjkanja hrane Rusom udati in so sovražniki mislili, da si Avstrija ne bode mogla več opomoči, je tudi laška nesramnost šla dalje. Zahtevali so, da se mora Avstrija popolnoma odreči Albaniji, in potem s pismom 10. aprila, ves južni laški in nemški del Tirolske, Goriško in Istro; Trst pa bi moral z okolico postati čisto neodvisna država. — In vse to na podlagi člena VII. zvezne pogodbe.

Vsak občuti, kako mučno je moralo biti za naše državnike razpravljati o takih nesramnih zahtevah z Italijo. Na severu in jugu je bila vojska; tukaj pa je bilo treba paziti, da ne nastane nova grozna vojska. Bila je le strašna nepopisna sila, da so naši državniki toliko časa vzdržali. Koliko ponižanja so morali požirati oni, pa tudi mi vsi. Nismo bili sicer poučeni o zahtevah Italije, toda čutili smo vsi, kako ona oblastno nastopa.

Se se spominjamo tistega globokega ogorčenja, ki so je vsi domoljubno misleči krogi občutili, ko so na predvečer cesarjevega rojstnega dne v avgustu lansko leto polni navdušenja proslavljali cesarja Franca Jožefa, in so pri tem morali na korzu hoditi mimo oken, kjer je na slikah „prijatelj“ in „zaveznik“ Viktor Emanuel stiskal roke našemu in nemškemu cesarju! Slutili smo vsi, kar nam sedaj Rdeča knjiga odkriva, a smo morali vse to požirati. — In kedo se ne spominja tistega dobrodelnega večera v septembru lansko leto pri Pošti, ki se je vršil pod okriljem naše in nemške zastave pa laške trikolore! In kedo se ne spominja, kako je moral imenom našega cesarja samega naš zunanji minister prositi laško vlado oproščenja, ker se je enkrat pri Ankoni nekje par laških ribičev ponesrečilo, ko so s svojimi barkami zadeli ob mine, ki so od našega obrežja tja priplavale!

Kako je kuhalo v nas, da se naša domovina tako ponižuje pred „zaveznikom“, ki nas je stiskal in čakal komaj prilike, da bi po nas planil in nas zadavil!

Vsi smo se oddehnili, ko je vendarle enkrat tega bilo konec. Rdeča knjiga nam prinaša listino za listino vseh teh težkih trenutkov pred oči. Knjigo mora res vsakdo imeti kot spomin na tiste čase, v katerih je Italija iškarjotsko nas izdajala, kot spomin na oni trenutek, kjer so vsi narodi v Avstriji pozdravili eno vojsko kot odrešenje. Binkoštno nedeljo smo se oddehnili! Vojska je res grozota, to vidimo mi vsi dan za dnem. Toda Bog sam želi, da vživa človek in da vživajo narodi prostost, kakor jo je On tako velikodušno nam vsem podelil. To velja posebno gledé vojske z Italijo, ki je hotela nas zadušiti. Zato so vojaki z vsem srcem v vojski proti Italiji; zato zasleduje ves svet ravno dogodke ob naših mejah z največjim zanimanjem; zato imamo mi vsi prepričanje, da je blagoslov Božji na naši strani. Iškarjot je za svoje izdajstvo slabo končal; tudi Italija ne bo imela dobrega konca!

Svetovna vojska.

Zadnji čas se na naših bojiščih ni pripetilo nič važnejšega. Na severnem bojnem polju je nastopil po dveh mesecih neprestanega prodiranja naših čet odmor. Ta

začasni počitek je pač razumljiv, če se pomisli koliko so naši tekom dveh mesecev napredovali, kako daleč v sovražnikovo ozemlje so naše zmagovalne čete sovražnika potisnile. Treba je napraviti zvezo med fronto in zaledjem, popraviti mostove, ceste in druge, komunikacijska sredstva in spopolniti železnice, ki so jih umikajoči se sovražniki razdrli, treba je preskrbeti armado z vsem potrebnim za svoječasne nadaljne operacije. Vse to so modre in previdne zahteve za bodoče delovanje. Zato nas ta samoposebi umevni počitek ne sme motiti, ker dobro vemo, da naglica ni dobra; to tem manj, ker je naša armada med tem časom vse ruske protiofenzivne poskuse vničila, prizadela pri tem sovražniku občutne zgube ter na nekaterih mestih pridobila važna opirališča.

Avstrijsko laško bojišče.

Po zadnji zmagi tudi na italijanskem bojišču ni večjih dogodkov. Kakor pretepač, ki noče priznati, da je podlegel, še vedno na novo brca in mete okoli sebe, tako so tudi Italijani še tu pa tam poskusili z manjšimi napadi, pa so bili, kakor pravijo poročila že stereotipno — kakor vedno — zavrnjeni. Po dobrih šestih tednih nimajo naši bivši zavezniki še prav nič, kar bi lahko pokazali svojim novim prijateljem; pač pa je avstro-ogrška monarhija pokazala celemu svetu z nepobitnimi dejanji, da ve in razume, kako treba varovati in braniti meje pred neenasitnimi poželjivci. Cel svet, posebno še nevtralne države, se posmehuje Italiji zaradi njenih očitnih neuspehov, občuduje odkrito našo armado in državo. Zadnja poročila se glasi:

12. julija: Na primorski bojni črti so poizkusili Italijani zopet nekaj napadov, ki so bili kakor vedno, odbiti, tako pri Vermeljenu, Redipulju in na več mestih južno od vrha Krna. — Na koroškem obmejnem ozemlju trajajo boji s topovi dalje. — Tudi proti našim postojankam na obmejnem gorovju severovzhodno od sedla Kreuzberg in proti posameznim tirolskim utrdbam je naperjen sovražni artilerijski ogenj. Novi napadi sovražnika na Col di Lano so se izjalovili, kakor vsi prejšnji.

13. julija. Na primorski bojni črti so bili včeraj na posameznih točkah ljuti artilerijski boji. Napad več italijanskih pešpolkov pri Redipulju je bil odbit.

Položaj na koroškem in tirolskem obmejnem ozemlju je neizpremenjen. Dunaj 14. julija. Izvzemši artilerijskih bojev in prask se na jugozapadni fronti ni nič dogodilo.

16. t. m. Včeraj so se vršili na primorski ter koroški fronti hudi artilerijski boji. Ob dolomitski fronti na Tirolskem je bilo več laških bataljonov, ki so naskočili naše postojanke pri Rufiedo in ob cesti Schluderbach Beutelstein, z velikimi zgubami odbitih.

Na južno vzhodnem bojišču je tudi bilo vse mirno; le Črnogorci so z eno brigado hoteli prekoračiti mejo, pa so bili tepeni.

Nemško-francosko bojišče.

Na Francoskem Nemci niso le vzdržali francosko-angleške ofenzive, ampak so celo sami prešli vsaj v delno ofenzivo in si pri tem priborili delnih uspehov.

Z dne 14. julija se javlja iz nemških bojev v Argonih prav lep uspeh. Tu so Nemci pod poveljstvom nemškega prestolonaslednika pričeli z močno ofenzivo in potisnili Francoze na več mestih nazaj. Tako so severovzhodno od Vienne le Chateau vzeli Nemci francosko črto v širini 1000 m ter ujeli enega častnika 137 mož in uplenili eno strojno puško in enega metalca min. Tudi jugovzhodno od Bourneillesa so naskočili Nemci sovražno višinsko postojanko v širini 3 km in v globočini 1 km.

Ujeli so 2581 neranjenih Francozov, med njimi 51 častnikov. Poleg tega so sprejeli v oskrbo 300 do 400 ranjenih ujetnikov, zaplenili dva gorska topova, dva revolverjska topova, potem 6 strojnih pušk in veliko množino materijala. Nemške čete so vdrle do postojanke francoske ar-

tilerije in uničile 8 topov, ki leže sedaj med obojestranskimi vrstami.

Sestrelili so tudi angleško letalo pri Frezenbergu, severno od Yperna.

V Dardanelah so bili zopetni osvobodilni poizkusi popolnoma zaman.

Na ruskem bojišču se nadaljujejo boji ob Dnjestru, kjer so naše čete dne 16. t. m. odbile hude ruske napade za prehod čez reko. Pri tem so naši ujeli 12 častnikov, 1300 mož in uplenili 3 strojne puške. Tudi v okraju Sokal so naši vrgli Ruse iz njihovih postojank.

Slike iz bojne črte pri Gorici.

III.

Od naših strelnih jarkov.

O Dalmatincih govori in piše ves svet. Če preje Italijani niso vedeli, kaj imajo pričakovati ob Jadranskem morju v Istri in Dalmaciji, sedaj vedo. Pa pravijo, da je to „terra irredenta“! Hrvati iz Istre in Dalmacije jim sedaj razlagajo, kdo biva tam dol!

To so res junaki! Hladnokrvni, pogumni, vstrajni, previdni, polni zaupanja v Božjo pomoč in lastno silo!

Če prihaja sovražni naval, oni ostanejo na svojem mestu. Pade tovariš na levi, pade na desni, on sredi med njimi ostane nepremakljiv; če more, pomaga tovarišu, da lažje rane prenaša, ga prenese na varno in mu služi kot bratu. Drugače pa gleda mirno v sovražnika, tudi če je nepregleden kot morje in silen kot gora. Niti na misel mu ne pride, da se je morda treba vmakniti.

Šel sem v njih bivališča. Niso ne palače ne udobni domovi. A en kras imajo, ki ga drugače ne dobiš pri nobenem delu človeških rok. Morda se ga oni sami niti zavedajo; toliko bolj ga pa občuduje tisti, ki ga prvokrat gleda.

Ta kras tvorijo ogromne jame, ki so jih izrile sovražne granate. Čim bolj se bližajo višinam, v katerih prebivajo naši junaki iz Dalmacije in vsi njih tovariši iz različnih krajev širne Avstrije, tem bolj stopa delo sovražnega ognja pred tebe.

Oni prebivajo sredi tega dela, ki je napravilo njih bivanje tam gori skoraj nepristopno. Granate in njih strašni sledovi so za naše junake pravi lovorjev venec, ki je tim lepši in veličastnejši, čimbolj prehajaš vanj.

Ni mesta, kjer bi teh sledov ne videl. Sem pa tja jih deloma pokrivajo prelomljena debla mogočnih kostanjev in vejevje, ki leži suho, vello in sveže odtrgano in kakor posekano povsod na tleh.

Oni pa tukaj prebivajo. Srečal sem jih. Odhajali so ravno na stražo naravnost v neposredno bližino sovražnika. Vedò, da preži z nabito puško neprenehoma nanje; vedò, da meče od časa do časa granate in šrapnele na njih glave; zavedajo se, da je ta njihov tovariš obležal mrtev na straži, da je bil drugi težko ranjen odnešen od svojega mesta, a gredò, kakor da bi doma odhajali k sosedu malo pokramlajat.

Ponudil sem temu in onemu par cigarete za ponočno bdenje. Vzeli so jih z veseljem — vojak ima rad tobak — toda opomnili so, da jih po noči ne bodo kadili. Ponoči kadimo iz pipecev, so rekli; teh ne more sovražnik zapaziti, kar je ogenj v njih zakrit.

V bližini je počil šrapnel. Zašumeli so drobci po vejah kostanjev in gabrov in nekateri so padli naravnost pred nas. Nihče se radi tega niti zgenil ni. Njih mir je prešel tudi name. Če se on ne zgane, zakaj bi se jaz? Ločili smo se. Oni pred sovražnika, ki komaj čaka da jih pobije, jaz po stezi naprej.

Povsod je bil svet globoko razrit. Drevesa so deloma izgubila že svoje perje; granate so jim razjedle korenine. Grmovje je ožgano skoraj povsod, Povsod kosci šrapnelov in granat. Kakor da bi narava sama morala priznavati: Tu ni več, mesta zame; jaz tega ne morem prenašati! Umaknila se je višji sili. Toda kjer ne more vstrajati narava, tam bivajo naši junaki. Vsak si je napravil kotiček, da lahko

živi in počiva v njem. To so gnezda v višinah, kjer orli prebivajo! Na zapadni strani sovražnik, ki do orlov ne more; zaman so vsi njegovi onemogli napor. Na nasprotni strani pa naša Gorica.

Ko smo gledali nanjo, je kar vsak zaviljen zatrjeval, da ni videl še tako lepega mesta. Kakor dva velika v najbujnejšo vrtno travo položena šopka rozbarvenih nageljev se je prostirala pred nami. En šopek je počival ob gozdnatem ozadju Kostanjevice in severne strani goriškega Grada; drugi, od prvega ločen po mestnem vrtu, pa na njegovi južnozpadni strani in Starigori. Soča pod nami pa je obema šopkoma donajala potrebne svežosti, da ostajata vedno zelena, vedno lepa, vedno rozbarvena. Bil je prekrasen pogled.

Vojaki so ponosni, da so ravno oni, ki tvorijo stražo temu krasnemu mestu. Naj Lah le gleda nanje — tudi on je vidi v vsi njegovi krasoti — ne bo ga nikoli imel. Ni mu sojeno drugega kakor „veder Gorizia e poi morir“!

Pošiljal je ravno granato za granato na most čez Sočo. Nobena ni zadela. Lah zelo slabo meri. To so naši vojaki takoj s početka zapazili, zato se znajo izborno zavarovati proti njegovim granatam in šrapnelom.

Sam sem imel priliko opazovati vspehe njegovega obstreljevanja. Prišel je nekoč metati šrapnele in vdarne granate (Schlaggranaten) na gotov predmet v mestu. Deset minut je deloval. V tem kratkem času so našli 150 strelcev, a ne eden ni eksplodiral pri predmetu, kateremu so vsi veljali. Seveda je škodo napravil; bila sta tudi dva smrtna slučaja. Toda predmetu, kateremu so vsi strelci veljali, ni povzročil niti najmanjše škode! Tudi Sočinega mesta ni zadela nobena granata. Granate so morale biti prav velikega premera, kajti njih učinek je bil grozen. Padale so tudi v Sočo samo. Voda je zavrela, vzboličila se kakor da bi hotela zasesti bregove in konečno se vzdignila v ogromnem steburu visoko visoko proti ozračju, prišla v višino mesta, ki se nahaja gotovo 20 m nad Sočo, in šla najmanj še enkrat, če ne še dvakrat višje; pri tem se je vodeni stebel tanjšal, dokler ni končal v tisočero kapljah, ki so s celim ogromnim stebrom padle v reko nazaj. Čudovito je vse to zakipelo, zagromelo, zraslo in zginilo! Lepših pojavov granata kar ne more pokazati, kakor če pade v vodo in se tu razpoči. To se je pri Sočinem mostu zaporedoma ponavljalo. Mi smo pa stali na višini in ob teh prizorih čisto pozabili, kako so prav pred kratkim tudi krog nas granate divjale.

Človek bi ne hotel verjeti, kako si vojaki tu gori znajo pomagati, da dosežejo gotove udobnosti celo pod sovražnim ognjem. Videl sem sobe, opremljene s posteljami, stoli, mizami. Kakor da bi se hoteli Lahu rogati, tako so si marsikateri življenje tam gori uredili. Pa imajo te svoje meblirane sobice raje kot one v mestu! Tu gori je res junaštvo doma!

Na Laha so silno razljučen. Vojak hoče imeti vojaka pred seboj. Pošten boj mu ugaja, četudi je ljut in krvav. Toda Lah se ne kaže samo v politiki zahrbtnega, on je tak tudi kot vojak. Častnik mi je pripovedoval, kako je ravno eno uro prej prišel laški parlament z zdravnikom, ki je nosil znak Rdečega križa, da bi se z našimi glede pokopa svojih mrličev pomenili. „Komaj sem se vzdignil čez strelne jarke“, — je častnik pripovedoval — „komaj sem stal po konci pred njimi in s tem pokazal, da hočem z njimi razgovor, pa so pričele od druge strani iz laških vrst krogle frčati na mene, druga za drugo. To je banditstvo, na vojaštvo“ je rekel ves ogorčen!“ — In to je — je pristavil razljučen — „pri nas že tretji slučaj, da na tak način kličejo častnike iz kritij in jih potem iz zasede hočejo ubiti. Pa se bodo še kesali!“

Kar počí krog 100 m daleč od nas sovrážna granata. Zarila se je ravno v greben ter prišla kamenje, zemljo in drobce svojega jekla okoli. En drobec je prišel tudi do nas. Vzel sem ga za spomin. Bil je še vroč. In poslovil sem se od junaških višin, kjer vlada hladnokrvnost in mir sredi najljutejših sovražnih napadov; kjer se bori junaštvo in viteštvo proti zahrbtnosti in strahopetju; od koder pa tudi prehaja prepričanje zmage na prebivalstvo v Gorici in na vse narode v državi. Bog blagoslavljal junake na naših višinah!

Sodba o italijanski ofenzivi.

V „Nieuve Rotterdamsche Courant“ z dné 14. julija priobčuje holandski general **Schnelder** članek o italijanski ofenzivi, ki napravlja v holandskih vojaških krogih globok vtis. Tam pravi med drugim: „Ze šest tednov je proč, kar so pričeli Italijani svojo vojsko odrešenja. Toda do sedaj se ne morejo izkazati s prav nikakimi vspehi. Ne proti Trstu, ne proti Pulju. Italijanska armada ne more niti enega koraka pokazati, ki bi imel tukaj neko, četudi prav malo vrednost. Na celi črti se je razvil pozicijski boj. To dejstvo tvori na eni strani največji poraz za italijansko armado, ki se nahaja v premoči, na drugi strani pa največja uspehi avstro-ogrsko defenzive. Vsi, ki so na tukajšnjem vojnem pozorišču pričakovali brzo odločitev, so doživeli nepopisno razočaranje. Avstro-ogrsko monarhija je dokazala sveto, ne z besedami ampak v dejanju, da izborna razume celo fronto braniti. Italijani niso nikjer prodrli naprej; ne samo to oni stojijo tam, kjer so bili pred šestimi tedni. Ne stojijo pa iz vojaških ozirrov, ampak oni se nahajajo tam, ker jih je nasprotnik k temu prisilil. Poskusili so z neizmernimi napori, da bi avstro-ogrsko fronto prodrli; isto so poskusili pri Gorici, toda vse to so morali plačati z neizmernimi žrtvami na strelivu in moštvu. Njih poraz je bil popoln.“

Novice.

Duhovne vesti. — Preč. g. Ciril Met. Vuga iz Podgore je nameščen kot dušni pastir za svoje duhovnjane v Ruprechtshofnu na Gor. Avstrijskem, kamor jih je pritežalo okoli 600. — Preč. g. kurat **Valentin Zega** iz Gabrij pri Rubijah je nameščen v Kobljiglavu na Krasu; veleč. g. Evgen Bregant kaplan v Kanalu kot kurat v Lokovcu.

Preč. gosp. **Ivan Nep. Vidmar**, župnik dekan v Bovcu se je nastanil v Št. Vidu pri Domžalah, p. Lukovica, kjer ostane, dokler mu ne bo mogoče vrniti se v Bovec. — Ločniški dekan **Ivan Filipič** biva v Ljubljani. — Tolminski dekan **Ivan Rojec** se je povrnil v Tolmin. — O g. dekanu **Peternelu** piše „Slovenec“ od 10. t. m., da se še vedno vzdržuje vest, da je bil vstreljen, češ da „Popolo d'Italia“ poroča, da se to ni zgodilo le z njim, ampak tudi z drugimi duhovniki. Temu nasproti ponovno javimo, da je na tozadevno vprašanje naše vlade naznanil Italijanski komisar, da je g. dekan živ in primeroma svoji starosti zdrav. Ljudi ni treba begati in strašiti kjer ni nobenih pozitivnih razlogov za to! — Gg. župnik **Al. Matelič** iz Volč in **V. Mežan**, vikarij v Desklah, sta začasno v Škofji Loki.

Mnogi duhovniki, ki so morali bežati iz Furlanije, se nahajajo zdaj večidel pri svojih duhovljanih na Ogrskem, Štajerskem, Koroškem itd. Oni, ki so ostali, so bili z redkimi izjemami odpeljani v italijansko vjetništvo. — Kaj je z našimi slov. duhovniki na desnem bregu Soče v Brdih, na Kanalskem, Kobariškem, pod Krnom in na Bovškem, ni še znano nič gotovega, ker smo brali le o gg. župn. **Mariniču** in **Uršiču**, da sta v Kremoni kot vjetnika. — Tudi g. kurat **Jarec** iz Števerjana je moral bežati; g. kurat **Kumar** iz Pevme se je preselil v Gorico, g. **Kosovel** iz Št. Andreža v Vrtojbo.

Dopoldanska služba božja ob nedeljah in praznikih v cerkvah našega mesta se vrši:

1. V stolni cerkvi ob 5 in pol, 7, 7 in pol, 8, 8 in pol, 9, 10 in 12 uri.
2. Na Placuti (sv. Vid) ob 5 in pol, 8 in 9 uri.
3. Pod Turnom (sv. Rok) ob 5 in pol in 9 uri.
4. Pri oo. kapucinih ob 5 in pol, 6 in pol, 8 in 10 uri.
5. Na Kostanjevici ob 5, 6 in 7 uri.

Zraven tega je včasih tu pa tam — posebno v navedenih samostanih — sv. maša tudi ob tu navedenih urah; toda to ni gotovo.

Zaprti cerkvi. — Vsled osebne varnosti ostane od danes naprej, dokler ne bo drugače naznanjeno župna cerkev **Sv. Ignacija** na Travniku zaprta. Mesto tam bodo za sedaj sv. maše v kapeli osrednjega semenišča v semeniški ulici; ob nedeljah in praznikih ob 5^{1/2}, ob 6^{1/4} in ob 7 uri. — Iz istega razloga je zaprta tudi cerkev na Kostanjevici, takoj po končanem sv. mašah zjutraj. Prosimo sl. občinstvo, da to upošteva.

Knez Hohenlohe naš bivši c. kr. namestnik bo nekaj časa nadomestoval avstro-ogrsko poslanika v Carigradu.

† **Dvorni svetnik Evgen Gelcich.** — 13. julija je umrl od kapa zadet na Du-

naju vpokojeni dvorni svetnik **Evgen Gelcich**. Stanoval je drugače v Trstu pa se je bil radi vojnih homatij podal na Dunaj. Dosegel je starost 65 let. Bil je prej osrednji nadzornik za trgovske učne zavode. Pokojnik je še do zadnjega izvrševal svojo nadzorno službo na našem jugu, ter bil radi svoje ljubeznivosti in dobrohotnosti povsod zelo priljubljen.

C. kr. policijski nadkomisar dr. Casaplocola je s početkom tega meseca sprejel zopet posle policijskega oddelka tukajšnjega c. kr. glavarstva.

Učiteljsko tolminskega šolskega okraja se vabi v svrhu nakazanja mesečnih dohodkov za avgust — natančno naznaniti svoje bivališče (kraj, občina, zadnja pošta in dežela) in sicer na naslov: **Andrej Lasič**, c. kr. okrajni šolski nadzornik. Goče, pošta Vipava, Kranjsko.

Čudovita zvestoba v službi poklica. Zjutraj 14. t. m. ob 7. uri so padali laški šrapneli skozi četrte ure kot toča na neki del mesta. Seveda so se ljudje takoj poskrili, ter čakali, da mine nevihta. Tega pa ni storil cestni pometač v bližini gostilne **M. P. kateri** je šrapnel zdrobil rob med streho in hišnim zidom. Padla je cela groblja na ulico. Naš cestni pometač pa, ko to zapazi nikakor ne zbeži ampak z veliko vnemo skoči s svojo metlo tja in hiti spravljati grobljo v stran od ceste. Šrapneli pa so pokali dalje v neposredni njegovi bližini. Celu vojaki se mu niso mogli načuditi.

Italija in sosedi Albanije. — Srbi in Črnogorci so brez laškega dovoljenja zasedli del Albanije. To pa Italiji nikakor ne ugaja in nastal je nov voz, ki ga bo treba razrešiti. Italija in njeni zavezniki proglašajo zasedenje Skadra in drugih mest kot nično in neveljavno; drugače seveda menijo Srbi in Črnogorci. Stvar so še bolj zamotali pohlepni Grki, ki so bili tako predržni, da so zasedli nekaj vasi v južni Albaniji. Čvetosporazum se trudi na vso moč, da bi ta zapletljaj mirnim potom rešil.

Italijansko vojno posojilo. — Italijanska vlada je razpisala že drugo vojno posojilo. Še predno je začela naša bivša zavezniška vojska je izdala v 10 mesecih 1600 milijonov v vojne namene. Razpisala je prvo vojno posojilo — a to se je slabo obneslo. Sodaj poskuša vnovič svojo srečo. Tudi Anglija, ki je Italiji obljubila tri milijarde, da bi jo spravila v vojni ples, nima več polnih predalov — in zato mora laška država — dokler mogoče — sama zase skrbeti.

Komaj začetek in že vojno posojilo, pač znamenje, da tam doli niso finance ravno sijajne.

Srbski poslanik pri vatikanu. — Kakor znano se je sklenil po zadnji balkanski vojski med Srbijo in sv. Stolico konkorat. Sedaj je Srbija poslala kot svojega prvega poslanika v vatican dr. **Gavrilovića**. Sprejel ga je najprej državni tajnik nato sv. Oče.

„Piccolo“, ki je desetletja izhajal v Trstu ter s svojo pisavo ostrupljal vse prebivalstvo v moralnem, verskem in patrijotičnem oziru je pričel sedaj izhajati v Rimu. Škoda, da ga niso že desetletja prej tjadol poslali.

Ameriški podjetniki so odklonili nove municijske naročbe Francozov. — Tudi Rusiji nočejo poslati že izvršenega blaga, če takoj ne plača.

Italijanski podaniki v mestu in okolici. — Različni člani družin teh podanikov so bili vsi brez izjeme internirani ter včeraj odpeljani v skupno bivališče pri Lipnici na Štajerskem.

Sprememba uličnih imen. — Imena mož, ki so bili svoj čas v Italiji nositelji prepagande proti Avstriji, izginjajo z naših ulic. Tako imamo sedaj mesto **Via G. Carducci** — prejšnje staro **Via Signori**; mesto **Piazza Edmondo de Amicis** — **Piazza Corno** (Koren), mesto **Piazza Nicolò Tommaseo** — **Piazzuta**, in mesto **Corso G. Verdi** — **Via Giardino**, mesto **Cesare Lombroso** — **Via Leoni**.

Več ozira in pameti. — Če se zgodi, da pridejo na kak mestni del šrapneli ali granate, tedaj je jasno, da pomenja to za vsakega, ki je na ulici, nevarnost za življenje. Naravno je, da si vsak pri taki priliki skuša dobiti zavetje v prvi hiši, ki jo vidi odprto in v vežah pri glavnih hišnih vratih. Kar naravnost nečloveško pa je, da se dobe ljudje, ki ob takih prilikah omo- teni strahu in razburjenosti vrata za seboj ne samo zaprejo, ampak tudi zaklenejo. Kdor se nahaja ob takem času v izpostavljenih ulicah, ta se niti rešiti ne more, ker dobi tu in tam veže in hiše povsod trdno zaprte. To ni prav — in slavne zadevne kroge bi prosili, da bi primerno vkrenili, da se ob takih nad vse kritičnih trenutkih

vsaj veže v hišah dobijo povsod dostopn in odprte.

Varujte se kužnih bolezni!

Ne uživajte nič surovega, ako je prišlo v dotiko z drugimi! Ne pijte vode surove, ako ni iz vodovoda ali vrelca. Sicer samo prekuhano! Varujte se vsake rabe vode iz odprtih vodnjakov, potokov in rek! Ogiblajte se vsakega stika z bolnimi na driski, griži i. dr.! Vničujte sproti vse izmečke, odpadke od bolnikov z vrelim lugom ali apneno vodo!

Novice iz mesta.

Neprijetno je sicer če prične sovražnik kar nemudoma suti svojo šrapnisko točo na mesto. Vsak seveda vé, kaj to pomeni, zato pa skuša tudi takoj svojo kožo spraviti na varno, kakor hitro se v bližini zasljišijo prvi znani poki. Zgodilo se je, da so se taki strelci začeli v neposredni bližini trga, kjer se drugače razvija kupčija s sadjem, zelenjem in drugimi pridelki. Že naprej povdarjamo, da so tu prav nobena nesreča ni zgodila. Toda zgodilo se je drugo. Šrapneli so pokali, ženske pa so pustile svoje mize; ako je katéra mogla, je vzela košaro seboj, ni pa jo skrbelo, če se je sadje iz nje kotalilo po cesti naprej pod vozove ali mize.

Tekle so na vso moč proč, le proč, dokler niso dospеле v ulico, ki jih je krila s svojimi hišami. Tiste ženske, ki so delile mleko, so isto pustile oz. kar zile na tla, niso niti zahtevale denarja, ampak jo s svojimi posodami čudovito naglo ubirale v zavetje. Tudi če so jim košare ali posode popadele z glave, so jih pustile prav tam ležati na tleh. Kdor je imel voz in konja, to jo je vbral v največjem diru proč od šrapnelov. Vse je imelo, vse, možki in ženske, konji, kokoši, piščeta, vozovi in posode, vse je imelo le eno željo: Proč, proč od nevarnega kraja. V par trenutkih je bilo tudi v resnici vse proč. Trg je bil prazen vseh onih, ki so mogli pete odnesti, ali vsaj biti od drugih odnešeni. Ostale so samo mize, na njih kup sadja in zelenjave, po tleh mešanica različnega prodajnega blaga, povsod pa nered. Bilo je prav tako, kakor da bi granata udarila, dasi ni udarila. Kjer je bil drugače največji šum in največ klepetanja — je zavladala sedaj popolna grobna tišina. Šrapneli znajo res učinkovati!

Ko se je zdelo, da šrapnelov ne bode več, so se zopet prikazala prva živa bitja. Najprej je prišla branjevka. Počasi in plaho je pokazala izza kota najprej svojo glavo, potem ostali život, potem pa še noge. In sedaj je tekla kar je mogla; prišla na trg, se sklonila pod mizo, potegnila ven svoje kokoši in bežala z njimi, da so vboje živalice kričale, kot bi bile obsedene. Vzglede naše branjevke je tudi druge opogumil. Prihajali so tudi z vozovi, a zginjali zopet, kakor da bi jim bili šrapneli za petami. Vrnili se je življenje sicer na trg, tudi red se je zopet povrnil, a manjkala je tista živahna neskrbnost, ki je vsakemu trgu tako bistveno lastna.

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. I. Eržen
GORICA

Jos. Verdi tekališče štev. 37
Umetne zobe, zlato zobovje, zlate krone zlate mostove, zobe na kaučukove plošče uravnavanje krivo stoječih zob. Plombe vsake vrste.

Ordinira v svojem ateljeju
od 9. ure dop. do 5. ure pop.

Širite Novi Čas.